

INFORMATIE VOOR DE PRESENTATOR

WERKEN MET GEVAARLIJKE STOFFEN

Als je werkt in de installatie- en isolatiebranche kun je regelmatig in aanraking komen met gevaarlijke stoffen. Dit hoeft niet alleen als je in de chemie of petrochemische industrie werkt maar ook op andere werkplekken kun je in aanraking komen met gevaarlijke stoffen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het gebruik van lijmen en kitten of het gebruik van oplosmiddelen. Ook bij lassen en solderen worden gevaarlijke stoffen gebruikt (zoals soldeervloeistof of passieveermiddel na het lassen van RVS).

RISICO'S

Gevaarlijke stoffen kunnen leiden tot gezondheidschade, brand of een explosie. De schade aan je gezondheid kan onmiddellijk gebeuren als men in aanraking komt met een product maar het kan soms ook pas na langdurige blootstelling. Soms kan men jarenlang met een product werken en dan plotseling krijgt men gezondheidsklachten. Bijvoorbeeld is dit het geval met oplosmiddelen die in sommige lijmen IS verwerkt.

Risico-inventarisatie en -evaluatie

In de risico-inventarisatie en – evaluatie van het bedrijf moet aandacht zijn gegeven aan de gevaarlijke stoffen die in het bedrijf worden gebruikt. Deze moeten zijn opgenomen in een gevaarlijke stoffen register.

HOE HERKEN JE EEN GEVAARLIJKE STOF

Op het etiket van verpakte gevaarlijke stoffen staat de product- en veiligheidsinformatie. Lees deze veiligheidsinformatie zorgvuldig en volg de veiligheidsmaatregelen altijd strikt op. Ook als je een stof slechts af en toe gebruikt moet je de veiligheidsmaatregelen zoals vermeld op de verpakking altijd opvolgen. Op de werkplek moet altijd een veiligheidsinformatieblad van de gebruikte stoffen aanwezig zijn.

Wat vind je op het etiket

Op het etiket vind je een gevaarsymbool. Dit is een oranje plaatje met een zwart symbool. Het gevaarsymbool geeft globaal het gevaar

van de stof aan (licht ontvlambaar, irriterend, bijtend of corrosief). Naast het gevaarsymbool vind je op het etiket de zogenaamde R-zinnen (Risico) en S-zinnen (Safety). Deze geven informatie en aanbevelingen over de risico's van de stof en de te nemen veiligheidsmaatregelen.

OPSLAG VAN GEVAARLIJKE STOFFEN

Er geldt een aantal algemene gedragsregels voor de opslag van gevaarlijke stoffen:

- Controleer de verpakking en voorkom lekkage
- Verpakkingen die eenmaal geopend is na gebruik weer goed afsluiten
- Bewaar gevaarlijke stoffen uitsluitend in een daarvoor bestemde verpakking; Schenk nooit stoffen over in bijvoorbeeld een limonade- of bierfles
- Bewaar gevaarlijke stoffen bij voorkeur achter slot en grendel
- Op de werkplek niet meer dan de dagvoorraad aan gevaarlijke stoffen opslaan

GEVAARSYMBOLLEN

Onderstaand een overzicht van de meest voorkomende gevaarsymbolen zoals vermeld op het etiket van de stof. De tabel geeft naast de risico's van de stof aan welke maatregelen je moet nemen om zo veilig mogelijk met deze stoffen te werken.

VERVOLG WERKEN MET GEVAARLIJKE STOFFEN

Giftige of schadelijke stoffen

SYMBOOL	TOELICHTING RISICO'S	VOORBEELDEN VAN PRODUCTEN	MAATREGELEN
 Giftig (T) Zeer Giftig (T+)	Schadelijke en giftige producten hebben in kleine hoeveelheden invloed op de gezondheid. Als in zeer kleine hoeveelheden het product reeds schadelijk (eventueel dodelijk) is wordt het symbool "giftig" gebruikt. De producten dringen het lichaam binnen door huidcontact, inademing en door inname via de mond	<ul style="list-style-type: none"> Sprays voor autolakken Methanol (brandalcohol), ontvlekkers 	<ul style="list-style-type: none"> Persoonlijke beschermingsmiddelen: (handschoenen, overall, gelaatscherm, ruimzichtbril) Werken in goed geventileerde ruimte of in de open lucht Goede persoonlijke hygiëne, handen wassen voor het eten en voor toiletbezoek, niet roken tijdens gebruik
 Schadelijk (Xn)		<ul style="list-style-type: none"> Reinigingsproducten, verfverduuners Houtbeschermings- en veredelingsproducten 	

Bijtende of irriterende stoffen

 Bijtend (C)	Bijtende stoffen tasten de huid aan en kunnen zware chemische brandwonden veroorzaken	<ul style="list-style-type: none"> Ontstopper voor afvoerbuisen, ontkalker Sterke zuren (zwavelzuur voor accu's) Soldeervloeistof 	Producten bewaren in goed afgesloten verpakking. Bij gebruik, huid, ogen en slijmvliezen beschermen tegen spatten. Voorzichtig uitgieten of uitstrooien. Altijd het product in het water gieten om te verdunnen. Niet andersom. Handschoenen en ruimzichtbril gebruiken. Niet vermengen. Na gebruik is zeer goede hygiëne noodzakelijk, grondig wassen van handen en eventueel gezicht.
 Irriterend (Xi)	Irriterende stoffen leiden na herhaald contact met de huid of de slijmvliezen tot huidirritatie en ontstekingen	<ul style="list-style-type: none"> Bleekwater Ammoniak Terpentine 	

Brandgevaarlijke stoffen

 Ontpofbaar	Ontpofbare stoffen kunnen bij een bepaalde temperatuur of bij contact met andere stoffen, bij schokken of bij wrijving (statische elektriciteit) tot ontploffing komen	<ul style="list-style-type: none"> vele gebruiksgoederen in spuitbussen indien ze boven de 50 °C worden opgewarmd gassen (waterstof, acetyleen, propaan, butaan, LPG) 	<ul style="list-style-type: none"> Oververhitting vermijden en afschermen tegen directe zonnestraling Nooit plaatsen in de buurt van warmtebronnen, fornuizen, verwarmingstoestellen Nooit roken of open vuur maken tijdens het gebruik
 Licht ontvlambaar (F) Zeer licht ontvlambaar (F+)	F: licht ontvlambare stoffen ontbranden als er een vlam bij komt, door een vonk of bij aanraking met een heet oppervlak F+: Zeer licht ontvlambare stoffen kunnen zeer gemakkelijk door een ontstekingsbron (vlam, vonk) tot ontbranding komen, zelfs beneden 0°C	<ul style="list-style-type: none"> Petroleum, benzine Terpentine, aceton Kwastenreiniger, verfverdunner Verf in spuitbussen, metaalverf Ruitenontdooier Contactlijm, neopreenlijm 	<ul style="list-style-type: none"> Producten bewaren in goed geventileerde ruimte Nooit gebruiken in de buurt van hete oppervlakken of open vuur Verboden te roken Draag niet vlamonderhoudende kleding (bijv. probaan) Houd steeds een brandblusser in de buurt Licht ontvlambare stoffen niet opslaan met oxiderende stoffen (O-symbool)
 Oxiderend	Oxiderende stoffen bevorderen sterk de verbranding van brandbare stoffen	<ul style="list-style-type: none"> Waterstof Sterk salpeterzuur 	

VERVOLG WERKEN MET GEVAARLIJKE STOFFEN

TIPS VOOR HET VEILIG WERKEN MET GEVAARLIJKE STOFFEN

- Voorkom zoveel mogelijk dat er met gevaarlijke stoffen moet worden gewerkt. Kijk eerst of er andere oplossingen mogelijk zijn. Als dat niet kan, kijk dan of het mogelijk is om een andere, minder gevaarlijke, stof te gebruiken. Overleg dit eventueel met de werkplaatsleiding of je preventie-medewerker (arbo- of VGM-functionaris)
- Lees altijd de veiligheidsinformatie op het etiket en volg de aanwijzingen strikt op, ook als je maar kort met de stof werkt
- Rook, eet of drink niet terwijl je werkt met gevaarlijke stoffen, je kunt ze zo ongemerkt naar binnen krijgen
- Gebruik geen open vuur bij, of in de buurt van gevaarlijke stoffen
- Zorg voor een goede ventilatie of afzuiging bij het werken met gevaarlijke stoffen
- Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen
- Zorg voor een goede persoonlijke hygiëne, was je handen vóór het eten en ook vóór ieder toiletbezoek

GHS (GLOBALLY HARMONIZED SYSTEM)

Het GHS is een nieuw wereldwijd systeem voor de indeling en etikettering van stoffen op basis van hun gevaarseigenschappen. Het GHS is belangrijk voor iedereen die met gevaarlijke stoffen te maken heeft dus ook professionele gebruikers en werknemers van bedrijven. De invoering van de nieuwe wetgeving vindt geleidelijk plaats. Deze begon in januari 2009 en loopt door tot 1 juni 2017. Er zijn binnen het GHS negen nieuwe pictogrammen die geleidelijk aan op alle gevaarlijke stoffen zullen worden aangebracht (zie afbeelding). Zowel de oude als de nieuwe pictogrammen kunnen dus op verpakkingen aangetroffen worden.

OUD SYMBOOL	NIEUW SYMBOOL
 Ontpofbaar	 Explosief
 Oxiderend	 Oxiderend
 (zeer) licht ontvlambaar	 Ontvlambaar
 Schadelijk	 Irriterend, sensibiliserend, schadelijk
 Bijtend	 Corrosief
 Giftig	 Giftig
 Milieugevaarlijk	 Gevaarlijk voor het aquatisch milieu
	 Gassen onder druk
	 Lange termijn gezondheidsgevaarlijk

VERVOLG

WERKEN MET GEVAARLIJKE STOFFEN

EHBO BIJ CONTACT MET GEVAARLIJKE STOFFEN	
Op de huid of in de ogen	Bevuilde kleding uittrekken en de huid afspoelen met lauwwarm water, tenminste 15 minuten. Waarschuw een arts als het in de ogen is gekomen
Bij inslikken	Mond spoelen met water (geen melk) Kleine slokjes water te drinken geven Voorkom dat het slachtoffer gaat braken
Bij inademing	Breng het slachtoffer in de frisse lucht; zonodig naar buiten brengen

Roep zonodig een arts (eventueel een bhv-er) of bel het antigifcentrum (070-245245). Toon de verpakking van de stof.

NADERE INFORMATIE

- Het Blauwe Boekje (4e druk)
 - Hoofdstuk 4.7 Werken met gevaarlijke stoffen
 - Hoofdstuk 4.10 Veilig werken met koudemiddelen
 - Hoofdstuk 4.12 Gas- of explosiegevaar
- Arbo Informatiebladen (uitgave SDU; zie www.sdu.nl)
 - nr 26 “Veiligheidsinformatiebladen en Werkpleketikettering”
 - nr 31 “Gezondheidsrisico’s van gevaarlijke stoffen”
- Algemene informatie over veilig werken is te vinden op www.arboportaal.nl

- Geheel hoofdstuk 4 (Gevaarlijke stoffen en biologische agentia artikel 4.1 t/m 4.116)

Arboregeling

- Hoofdstuk 4
Gevaarlijke stoffen
- Artikel 8.15
Signalering bij opslag van gevaarlijke stoffen

Wetgeving (www.wetten.overheid.nl)

Arbowet

- Artikel 11
Algemene verplichtingen van de werknemers
- Artikel 16
Nadere regels m.b.t. o.a. gebruik van gevaarlijke stoffen

Arbobesluit

- Artikel 2.2
Definities van gevaarlijke stoffen
- Artikel 2.3
Toepassing gevaarlijke stoffen
- Artikel 2.4
Grenswaarden
- Artikel 2.5
Aanvullende voorschriften m.b.t. risico inventarisatie en –evaluatie bij gebruik van gevaarlijke stoffen

VERVOLG

OPSLAG EN GEBRUIK VAN GEVAARLIJKE STOFFEN

TIPS VOOR HET HOUDEN VAN DEZE TOOLBOXMEETING

Het spreken voor een groep is niet eenvoudig. Sommigen gaat dit gemakkelijk af, maar anderen vinden dit bijzonder lastig. Hierbij geven wij enige tips voor het houden van deze toolboxmeeting

VOORBEREIDING

- Bereid je altijd goed voor door de achtergrondinformatie voor de presentator die bij de toolboxmeeting hoort door te nemen. Lees zo mogelijk ook de informatie onder het kopje 'meer informatie'
- Voorkom dat medewerkers te laat komen door duidelijk de aanvangstijd door te geven. Spreek mensen erop aan als ze te laat komen
- Het onderwerp van de toolbox moet aansluiten bij de werkzaamheden die worden uitgevoerd

TIJDSTIP EN TIJDSDUUR

- Het beste is om de toolboxmeetings te plannen op een tijdstip dat de medewerkers nog niet vermoeid zijn. Bijvoorbeeld aan het begin van de dag
- Houdt de toolboxmeeting niet langer dan 15 minuten. Beter 2 toolboxmeetings van elk 15 minuten dan 1 lange toolboxmeeting van 45 minuten

DE RUIMTE WAAR JE DE PRESENTATIE GEEFT

- Kies een ruimte die groot genoeg is en waar iedereen kan zitten
 - Zorg ervoor dat je geen verstoring hebt van lawaaiige werkzaamheden. Maak hierover zonedig afspraken met andere (onder)aannemers
 - Zet de stoelen zo neer dat je oogcontact kan hebben met alle medewerkers
- Lees de presentatie niet letterlijk voor. Maar vertel het zoveel mogelijk in je eigen woorden

DE MANIER VAN PRESENTEREN

- Lees de presentatie niet letterlijk voor. Maar vertel het zoveel mogelijk in je eigen woorden
- Je kunt gebruik maken van de PowerPoint presentatie of de hand-out
- Probeer de toolbox meeting wat interactief te maken door medewerkers eens wat vragen te stellen hoe zij bepaalde zaken in de praktijk ervaren.
- Blijf niet zitten, ga staan voor de groep en kijk de mensen aan
- Vraag of de medewerkers de mobiele telefoons willen uitzetten
- Vraag medewerkers niet te roken in de ruimte

OPBOUW VAN DE TOOLBOXMEETING

Bouw je toolboxmeeting als volgt op:

- Reik direct de hand-out uit als je geen gebruik maakt van de PowerPoint presentatie. Gebruik je de PowerPoint presentatie, reik de hand-out dan uit aan het eind van de presentatie
- Begin met een inleiding van maximaal 1 minuut, waarin je vertelt wat het hoofdonderwerp is en de verschillende onderdelen (problemen en tips)
- Geef tijdens de inleiding ook aan op welk

VERVOLG

OPSLAG EN GEBRUIK VAN GEVAARLIJKE STOFFEN

moment de medewerkers vragen kunnen stellen: aan het eind of tijdens de toolboxmeeting.

- Houd je praatje waarin je in detail ingaat op de verschillende onderwerpen die zijn genoemd tijdens de inleiding. De “achtergrondinformatie voor de presentator” is hierbij een leidraad, wil je meer vertellen dan kan dat natuurlijk.
- Geef een korte samenvatting aan het eind, waarin je aangeeft wat je hebt behandeld
- Geef de gelegenheid aan de medewerkers om vragen te stellen. Heb je geen antwoord op de vragen? Geef dan aan wanneer je erop terugkomt, bij-

voorbeeld bij de volgende toolboxmeeting. Noteer de vraag / vragen en win daarover informatie in. Je kunt hiervoor de preventiemedewerker of Arbofunctionaris raadplegen

- Bedank de medewerkers voor hun aanwezigheid
- Laat alle aanwezigen de presentielijst tekenen. Je weet dan welke medewerkers de presentatie niet hebben kunnen bijwonen, bijvoorbeeld omdat ze een vrije dag hebben. Eventueel kun je de presentatie voor deze medewerkers later herhalen